

„Sejmi,“ řekl kapelník.

Olin přeloží balíček a otočí trumfovou kartu. Kapelník řekne:

„A na to jsem zapomněl, kde kočka prostrčí hlavu, vejde se celá.“

„Anebo nejspíš,“ řekne Olin, „to vůbec nebyla ona.“

„Take it easy,“ odpoví mu kapelník, a protože tohle rčení je rčením jejich skvadrony, Olin už dál o tom mlčí.

Otočená karta je žaludský král.

IX. STROM REPUBLIKY

Je ovšem otázka, s. Pavlendo, jestli by ze žďárských koček vyrostlo plemeno se zvláštním číslem ve *Fédération Internationale*, ledaže by se jejich plemenitby doma ujal ten kapelník, co byl mlynářův syn. Ale smazali ho z tabule posádek, když svou disneyovskou kočku utopil i se spitfirem v Lamanšským kanále..., taky v té době, co ji kvůli varranovi nedovedu přesně určit.

Olin si z věcí po kapelníkovi vzal i pohlednici. Je na ní kočičí mumie z *British Museum*, stojací kočka, která se v balzamovacích obvazech drží vzpřímeně jako člověk. Já tu pohlednici viděl, když se Olin vrátil, nechtěl jsem věřit, že by to mohla být kočka, nýbrž domníval jsem se, že je to forma na beránky. Příkládám ve smyslu rubr. 27 zobrazení tohoto zvířete (*felis silvestris*, kočka domácí), abych dokumentoval jeho poněkud strnulý postoj a uvedl ho v souvislost se svými postoji, jež byly obdobně strnulé.

Podle Olina mi ostatně chybí vlácnost člověka narozeného v noci. Ne, rozumějte mi, s. Pavlendo, já nejsem

nepohyblivý ani nepružný, avšak v momentech, kdy *slyším vůni* (ach, jak to mám říci přesněji, když je to doopravdy vůně slyšení), *neletím* jako ostatní bourovci (dendrolimus pini) k borovicí, na kterou p. Vostárek přibil klíčku, nýbrž já *ztuhnu*, zatímco ti ostatní motýlové se vznášejí z borku čepínského k p. Vostárkovi (on mě miluje a lovíme spolu motejly jasoně a tyto bourovce + přástevníky); on jim upevnil klíčku do borové kůry, v klícce jejich bourcovou samičku dendrolímku, kolem dal pruhy čapacího lep-kavýho papíru – a potom tam stojíme, já a p. Vostárek + mrňavá Erna Klánová (hledíme ji, už vyskočila mamince z břicha a rovnou chodí!) a počítáme všechny dendrolímy, co sem přiletěli, aby se tu přilípili a umřeli tu, protože tak jim ta jejich samička voní, že si ji najdou po motýlím čichu. A já jsem chválen, že počítám z hlavy až do čísla dvě stě šedesát dva, neboť tolik je těch mrtvých.

Item k tomu tuhnutí: taky slyším vůni, ale místo abych letěl, obalím se pryskyřicí jako ta kočičí mumie, můj střeh prostě zkamení. Trčím, a kdyby se třeba strop nade mnou začal snižovat, slisovat mě chtěl, nehnu se z místa a spíš ho zastavím. Ale ti, kdo se narodili v noci (jako většina lidí), jsou šťastnější, protože oni z takového místa ulétnou. Anebo se rovnou chystají na smrt a nezapřičiní se. Voní jim jako těm dendrolímům nebo jako např. p. továrníku Hatušovi vůni Dianthu superbu, toho hrdého karafiátu, co ho jsou v Hatušovic vile plné záhony, zrovna uchystané rozvonět se do pracovny nebo do ložnice. Z ložnice je sice stále ještě vidět na kasárenský dvůr (decentně, aniž by tím jakkoli utrpělo dokonalé zasazení vily v sadovém areálu), ale tam už se neřadí vojáci za piště, nenacvičují se tam žádné pochody, nýbrž v otevřených oknech vysedávají zafáčovanci a hrají na ústní

harmoniky smutné písně. Anebo jedou jako umrlcové do hrádeckého krematoria za Rosinem a Očkem, v té zpopelnovací sérii, započaté Heřmanem Vohryzkem, druhdy nejlepším agentem u Hatuše. Dneska je u Hatuše nejlepším agentem Bonek. Nezná sice tolik významů slova LARGIOR jako jeho předchůdce, neví, že LARGIOR znamená mj. i darovat, dopřát a odpouštět, ale je nepostradatelný. Dívá se na p. Hatuše klidným soustředěným pohledem člověka, který se kvůli karafiátům stal nekuřákem a který se stejnou tvrdošíjností čeká na okamžik, kdy bude moci i p. Hatušovi povědět stejně uvážené slovo jako kdysi Edvínovi Nejstaršímu.

„Poslyšte,“ zeptá se potom p. Hatuš, „jed jste už někdy žábu?“ Přistrčí před Bonka oběžník, který se jmenuje *Richtlinien für das Leben unter einfachsten Verhältnissen*.

Je to důvěrný oběžník pro pracovníky v potravinářském průmyslu, a tedy i pro F. HATUSCH KAKAOFABRIK.

„Vidíte (to zase Bonkovi, bez přechodu a trochu zpytavě), nejdřív člověku vytvořej ty nejsložitější podmínky a pak ho připravujou na ty *einfachsten*...“ Po pravdě p. Hatuš (Hatusch) nebyl pro nejjednodušší podmínky vybaven. Chtěl zachránit ty nádherné largiorovské obaly, ale balilo se do nich čím dál tím méně. A ode dne, kdy se do nich vůbec přestalo balit, mluvil sám k sobě, sám sobě na všechno odpovídal, avšak i tyto odpovědi považoval jenom za nový druh ptaní.

„Hm, tak vy jste žábu nejed,“ pravil Bonkovi, svému nepostradatelnému.

„Nejedl, pane řediteli.“

„A housenku?“

„Také ne, pane řediteli.“

„To já zas housenku jed. Jako chlapec –“ Pan Hatuš se rozpomíná. „Já jsem se totiž vsadil, rozumíte?“

„Ano, pane řediteli.“

„Ale ne samotnou, s chlebem! A ani to mi neuznali.“

Bonek se navzdory svému zvyku vědět všechno předem zeptá: „Kdo!“

„Kluci,“ p. Hatuš se usměje jakoby doztracena... „Ale vy jste to nečet?“ (Řeč už je opět u těch Richtlinien.)

„Neměl jsem příležitost,“ řekl Bonek.

„*Neuartige Nahrungsmittel*, tak to tu doslova stojí. Řepka, řepa...“

„Tu už přece zpracováváme,“ praví nepostradatelný.

„Jenže tady je i jetel a vojtěška... zamlada požatá. A pak ty žáby. Chápete to?“

„Jako zdroj bílkovin,“ praví všechápající.

„Ale i pak je v tom problému s jejich chytáním. Anebo si to špatně překládám, tady stojí *Fang mit bunten Lappen, die im Wasser am Ufer entlanggezogen werden.* Vám je to jasné?“

„Není.“

„Pestrobarevné hadry se namočí do vody u břehu a položí se podél..., ne, to je naprosto nedostatečně vysvětleno! Kam ty žáby naskácou? Mají se vytahovat na těch hadrech. Nebo se neodrazí, když chtějí z hadru skočit dál? Smeknou se?“

„Já myslím, že smeknou,“ řekne Bonek.

„Já spíš, že neodrazí.“

Bonek: „Jak myslíte vy, pane továrníku.“

Hatuš: „Ne, jak vy myslíte. Zajímá mě především *váš* názor.“

Bonek pohlédne na pětistránkový hustopis v rukách pana Hatuše, na bod číslo 8 pod tlustým palcem p. Hatuše: „Snad se tím míní, pane továrníku, pouhé rozprostření hadru a potom... vylákání těch zvířátek..., kdežto odchyt sám je nutné provádět ručně.“

„Hm,“ řekne Hatuš... „a dál?“

„Dál to není, pane továrníku,“ praví Bonek přísně. Vlastně by Hatuš ještě poslouchal, ach, jak se teď podobá mně, Janu Chrysostomovi, když mu Alice přestane povídat o Karkulce a když on, Jan Chrysostom, prosí ještě, ještě.

A všimne si můj strýc (strýc toho Jana Chrysostoma), že bod 8 pojednává o časech, které nadcházejí. Verbesserung der Eiweissgrundlage durch Schlachtung aller greifbaren warmblütigen Tiere. Všechno se velmi zlepší – zvláště bílkovinná základna skrze porážku všech dosažitelných teplokrevných zvířat.

A tu se Bonek na p. Hatuše usměje, vytasí na něho svůj DENS CANINUS, ten psouzub tesák, špičák a zabiják, a zatímco jím p. Hatušovi blýská na ty nadcházející časy, nastává tzv. pravá chvíle, tj. okamžik rozhodného a uváženího slova, po němž teplokrevný p. Hatuš, hladounký až do průsvitna, přičapne hloub do židle, přitiskne svou podvyvinutou horní čelist tak, aby přes ni mohl vyšpulit spodní ret osliněný strachem a současně aby se dalo oddychovat do rytmu, v němž se na krční tepně vybouluje legrační a trochu odporná žabí bublina...

Kdybych mu ji propíchn, pomyslí si Bonek, vypustím ho jako pneumatiku... „Ostatně je na čase,“ slyší se pak mluvit můj strýc, „je na čase, pane továrníku, dělat vážné věci.“

„Ano,“ přitaká Hatuš.

„Doba se vyvinula.“

„Ano.“

„Nechodte už do továrny,“ řekne můj strýc a pan Hatuš znovu přitaká.

Potom sedí doma, zapálí si cigaretu (egyptku z provizního fondu, který se mezitím takto thesauroval), ale že je

nekuřák, točí se mu hlava. A taky tolik voní ty karafiáty zvenku. Musel je sázet za duhy, anebo na Velký pátek..., anebo při úplňku, že jsou tak červené. Jsou ještě krvavější než ty z obalů čokolády LARGIOR, tak se rozsemenily a tak se rozčervenaly v Chlumci, no jako kdyby je ta tlustá paní s rohem hojnosti vysypala na celé město a ještě drůžičkám do košíčků, až nastane mír.

Moje maminka už ten mír vycítuje. Vzala citronovou kůru a máslo od tety Vlačihové a já jsem ve hmoždíři tloukl bronzovou paličkou cukr, protože jsme měli jenom ten kostkový, ještě předválečný, a pak jsem to třel až do zbělení, ale maminka, když viděla, jak to trů a ulívám, řekla, že nejsem šikovný na tu práci, mísu mi vzala, přidala do ní žloutky a tu citronovou kůru s moukou a hned potom bílkový sníh, krásně tuhý, jak ho ušlehal Edvín, můj tatínek, také z radosti nad tím, že bude mír, a jak zkoušel tu tuhost metlou, dokud sněhová pěna nezůstala trčet, a když jsme to takto udělali, lili jsme těsto na plech (na prst silně) a pokládali jsme to třešněmi – zase od tety Vlačihové, nakládala je v den, kdy jsem se setkal s varranem, a bylo mi tak špatně. Jenže po těchto třešních, až je sníme, bude mír. To budem šťastni. Přišel i strýc Bonek a řekl, že tomu tak bude. Poznal jsem strýčka po hlase, nikoli podle oblečení. On byl totiž přestrojen. Na hlavě měl prilbu a řemínek, který mu ji pod bradou spínal a který Bonkovi prodlužoval obličej, že i já jsem postřehl, jak je neenergičtější. Strýček už neměl ten proužkovaný oblek s kravatou, nýbrž si oblékl pumpky a svetr, přepásal si ho vojenským opaskem a jelenovi do hřbetu (tam na svetru vypletli jelení vzor) zabodl československou vlaječku. Když ucítil tu bublaninu z trouby, řekl:

„Edé, svobodný národ počal účtovat se zrádci a kola-
boranty.“

Tatínek pravil: „Kde?“

„Na kopci,“ řekl strýc.

A tak si Edvín taky připíchnul takovou vlaječku, taky si vzal pumpky a vyšli společně se strýcem k Libosadu hlídat odtamtud Chlumec.

Maminka vytáhla bublaninu z trouby a dala plech chla-
dit na parapet a dívala se za Edvínem. Stoupal do kopce. Mamince se chvěly tváře. Já jsem se na ně díval, ale nevě-
řil jsem, že je to tím, jak Edvín stoupá, nýbrž jsem si mys-
lel, že je to od toho, jak stoupá ta vůně z bublaniny
mamince vzhůru ke tvářím; a že ta vůně je vyhřátější než
květnový den, tj. že se tam kolem maminciných očí prostě
tetelí. Než jsem to však stačil prozkoumat, přikryla Alice
bublaninu ubrouskem a řekla: „Musíme ušít prapor.“

Je tu malá Erna od Klánů, už mluvící.

Jsem tu já, který držím mamince plátno na modrý cíp,
a je tu vosa. Přiletěla a krouží nad plechem, který se chla-
dí. Je mlsná.

„Jdi a odežň ji,“ řekne mi maminka, protože ví, že by
mi taková vosa klidně ublížila.

Item: Já mávám tím modrým trojúhelníkem do čs.
praporu a vosa odlétá. Aspoň zatím. Bude mi škodit až
v úterý 8. V., jsem tedy rád, že nemusím přemýšlet, co
v oněch mezidnech dělala. Dalo by mi to velkou práci.
Kdežto odeženu-li ji, kšá, už tu není.

Erna mi přitom pomáhá fleskáním a také tou říkan-
kou, jak *nad německým územím letí kufr s uzeným.*

Já říkám druhou sloku (to už je vosa úplně pryč): „*Ich
vídárhóle, ať už jsou s ním dole.*“

Nebe je čistý. Žádný kufr s uzeným po něm neletí.
Ačkoliv bych si stejně dobře mohl představovat uzené,

kteří jsem co živ dosud ještě neviděl, daleko raději si
představuji ten kufr. Jak se vznáší nad Chlumcem a těma
dírkama zpod odskočných zámků střílí po nepřátelích.
Potom doopravdy slyším hukot v nebi a přes náš dvůr
klouzne stín hučícího štorcha. Letadlo je tak nízko, že se
dá rozeznat hlava pilota. Míří k Libosadu, nejspíš pátrá,
a můj tatínek na něj nejspíš střílí. Od Libosadu slyším
totiž i střelbu. Jsem na tatínka pyšný. Představuji si, že
mu od samopalů (vlastně jsem říkal automat, s. Pavlen-
do) šlehají zrovna takový plamínky, jaký jsem viděl
v žurnále, a hned nato si představuju, jak se ten štorch
nakloní, z boku se mu vyvaluje plamen a potom že nad
Chlumcem udělá duhu z ohně a kouře.

Avšak můj tatínek nemá samopal, jenom takovou
malou pistoličku, proto leží v příkopě a na štorcha střílejí
JUDr. Luboš Čarek, senior, a ing. Josef Bezpalec, aniž si
ovšem zjednájí slávu: buďto že letadlo nezasáhli anebo že
nedostřelili až k němu. „Ratata!... Na nízko letící cíl, pal!“
zvolal ing. Bezpalec, sám si to poručil a sám hned začal
s tou střelbou, až ho náš Bonek musel napomenout, pro-
tože Bonek je tu velitelem hlídky a on má vydávat
i všechny rozkazy. Za trest tedy zvolá: „Bratr Jeřábek“
(a ne BRATR Bezpalec!). A když se ozve zde, poručí strý-
ček: „Vezmete dva lidi, směr košatý strom, a zřídíte tam
pozorovatelnu!“ „Rozkaz,“ řekne ten bratr. Je velmi rád,
že může ve směru košatého stromu zřídit pozorovatelnu
a že může být statečný. Za války se trochu vypracoval,
a jen taktak že si včera na nádraží stačil obstarat pušku.
Hloubkaři vykuchali lokomotivu sanitního vlaku. Kde-
kdo tam z Chlumce běžel chytit si svého Němce. Bratr
Jeřábek šel a chňapnul jednoho nemocného, pušku mu
vzal a Němec se belhal tak zbrkle pryč, srandovně, jako
když bruslí.

Item zavelel ten bratr: „Směr za mnou, v řad nastoupit!“ A dva mužové, jak se nazývali, tj. dr. Hájek a dělník Aulík (uvádím i třídní složení, s. Pavlendo) se silně nevojeny courali k br. Jeřábkovy, který se vypjatýma prsouma natočil ve směru zmíněného stromu, nasadil si rádiovku, do každé kapsy přijal z Bonkových rukou po dvou starých vejčitých granátech, a když si sám sobě přikázal „pochodem vchod“, uposlechl se ihned a kráčel vstříc Amdasovi, který za košatým stromem, ještě další dva prsty vpravo, sjížděl v pivovarské jednotunce z protisvahu od Čepína.

„Hele, něco jede,“ praví jeden z bratrů (ten dělník).

„Bratře,“ řekne mu p. Jeřábek, „běžte to hlásit.“

„To jako Bonkovi?“ zeptá se bratr.

„Ne, bratru veliteli,“ řekne p. Jeřábek, jako by v tomhle mohla být nějaká familiérnost.

Bonek si vyžádá triedr 80 x 30, kapesní, a třebaže je trochu šero, řekne: „To auto znám!“

Ing. Bezpalec řekne: „Jede na dřevoplyn.“

Amdas si cucne z bukových polínek a začne šplhat do kopce vstříc p. Jeřábkovy. Chce pouze minout. Prchá. Pávi běhají po zahradě a ošklivě křičí, kytky na jejich ocasech se staly masožravé. Amdas už nemá na sobě svou říšskou uniformu ani ty holinky a myslivecký tralalák, nýbrž baloňák s revolverem & v nohách malého Amdase, to krásné dítě.

„Stát,“ zvolá p. Jeřábek. A Amdas zastaví.

„Aussteigen!“

A Amdas nevystoupí. Bojí se otevřít na syna. Raději p. Jeřábka zastřelí. A hned zas jede pryč, saze vybuchnou z dřevoplynového kotle a ta detonace hodí na zem Bonka + jeho hlídku + mého tatínka Edvína, protože oni se lekli, že začal útok celé Schörnerovy armády. Edvín však první vstane a umouněný praví:

„To jsme to zesrali.“

A Bonek řekne:

„Vzdejme čest padlým!“

Sundá svou přílbu, stojí nad p. Jeřábkem, kterému se z kapsy vykutálely vajíčka ručních granátů, zatímco rádiovka na hlavě se ani nepošoupla.

Bonek se sklání nad tělem, je po slavnostním okamžiku, a p. Hájek řekne:

„S dovolením,“ zapsal jsem si číslo.

Bonek k p. Hájkovi zpytavě vzhledne.

„No, číslo toho auta. Chápete? Mám už takový zvyk, že si věci radši poznamenávám. A vidíte, teď se to bude hodit.“

Ani Bonek však neví, k čemu. Číslo CH 434, jednotunky z majetku Vlačihova pivovaru, dobře zná. Amdase taky. Není tu práce pro detektiva. A tak p. Hájka pochválí jenom můj tatínek.

„Voni jsou Holmes,“ řeknu mu. Avšak p. Hájek je ve skutečnosti prokuristou Pohřebního ústavu m. Chlumce, item nabídne hlídce pro p. Jeřábka firemní chladírnu. Jdou potom i kolem nás a Bonek, když vidí, že máme došitý prapor, praví mamince, jestli by ho nedala na důstojné přikrytí pana Jeřábka. Avšak maminka řekne, že nikoli, že jim ho nedá, protože k takovým věcem *náš* prapor není. A vezme ho z žehlicího prkna a zavolá si mě, vtiskne mi ten prapor do ruky a poručí mi, abych ho odnesl vychladnout do ložnice. Neboli v rubrice 22, políčko MATKA mohu, s. Pavlendo, uvést kromě jablka, které mi vytrhla z ruky viz (str. 88), i tento prapor, který mi naopak do ruky vtiskla. Také by do té rubriky (anebo do rubr. 28, domácí odboj?) patřilo, jak jsem ten ještě horký prapor přinesl do ložnice a rozprostřel ho na Edvínově & Alicině dvojposteli tak, aby

modrý cíp byl v hlavách a maminka ležela na bílý, kdežto Edvín na červený straně. Když prapor chladl, nesli i p. Jeřábka do chladírny, avšak nemrazili ho tam dlouho, jenom co našli rakev pro pohřby I. třídy, pak ho naložili do proskleného vozu se stříbrenkovými anděly a vezli na chlumecký hřbitov, do rodinné hrobky. „Už to má za sebou,“ říkali cestou, nebo říkali: „Už je mu dobře,“ a sotva začali stoupat alejí ke hřbitovu, z toho kopce, který p. Jeřábek zaživa hlídal, začali sjíždět Němci na tancích, sedělo jich tam jako včelstev, a ustupovali přes Chlumec, ale tak ozbrojení, že z nich šla hrůza. A oni viděli stát v polou kopce ten pohřební vůz, najednou opuštěný a podezřelý, item práskli do něj z děla. Avšak náboj prolítnul vysklenou částí, prostřelil vůz sklem a teprve ze svahu vzadu vystříkla hlína. P. Jeřábek nevycházel. Klidně byl dál ve své rakvi, odsklený vůz stál v kopci a andělé se sklopenou hlavou neupustili svoje pochodně, třebaže se velmi chvěli. A zde se, s. Pavlendo, stalo toto! Ten vůz, který přežítval ránu z děla, pšouknul a rozsypal se. Vybuchl sám. Tedy v rakvi to škytlo a rozprskla se a kolem ní se káceli andělové a pršely třísky. K p. Hájkovi (a ostatním z průvodu, kteří zalehli v okolních bezech) se koulelo to velké ušlechtilé zadní kolo.

„Je to nemyslitelné! Je to zázrak,“ řekl br. Hájek.

Bonek řekl: „Je to jasný! Zapomněli jsme mu v kapse granát.“

A jiný bratr pravil: „Ale i tak nevím, zda by to technicky bylo možné.“

Tanky zmizely.

„Bratři,“ řekl nato dr. Hájek, „vrah bratra Jeřábka nesmí zůstat skryt!“

A ostatní řekli: „To nezůstane!“

A šli ho chytit, protože jak už kolem Chlumce všechno sjíždělo z kopců, jely z těch kopců také bryčky a na kozlících těch bryček Rusáci, bryčky drncely, biče práskaly a rozzubení vojáci mávali.

Ach, já jim také mávám a také křičím sláva, protože jim mává i Alice, moje maminka, a protože jim každý mává a křičí sláva.

A pořád sedím v okně nohy pod bradou a bradu pod praporem, tím mým, co nade mnou vlaje. Dívám se na ty vojáky v bryčkách a oni mi házejí perníčky. Seskočím do záhonu pod oknem, přehoupnu se přes plůtek, abych si ty perníčky zvednul, a jím je potom.

Jsou zaprášené silnicí, avšak dostanu chuť na sladké a vzpomenu si, že na kredenci je čerstvá mísa bublaniny, na kterou všichni zapomněli kvůli té revoluci.

Zvednu ubrousek a spatřím tu krásu, hned si vezmu kraj, který nejradši. Do něho kousám a jdu se zas vyložit do okna. Rusáci už jsou pryč, je tu však bratr Hájek s puškou, jde pod našimi okny a vede si jednoho Amdase.

Dvanáct bratrů jde, dvanáct Amdasů si vedou.

„Dvanáct krásných panen, jedna jako druhá,“ pomyslel jsem si a slyšel jsem, jak ve Zlatovlásce král (avšak ústy tetičky Ludmily, hodně zpěvavě) praví: „Jiříku, uhodneš-li, která z nich je ta tvoje, hned si ji můžeš odvést.“

A když jsem byl v úzkosti, že je najednou tolik Amdasů a jak se pozná ten pravý, uslyšel jsem vosu, tu, co jsem v pátek zahnal z koláče, jak se vrací, nejdřív na můj odkrojek, co ho držím v ruce, odtud však rovnou dolů k těm Amdasům, a jak tam přeletuje od jednoho k druhému a bzučí „tahle panna to není, ta

taky ne, ta taky ne“, až se nakonec usadí na jedné pravičce jednoho jdoucího těla a řekne: „Tuhletu pannu mi dej, tu jsem si vysloužil pánu svému.“

Pravice toho těla byla nehnutá, svázaná drátem, přilíplá k té druhé ruce, na které voněla krev, protože drát se zadíral do masa a krev stékala podél prstů, na okraji čůrku už do černa zaschlá. Ta vosu, třeba se před tím nacpala z naší bublaniny, zasekla své ochmyřené čelisti (a tu část zpod kořene svých tykadel) až po otvor úst do rozedřenin a všemi štětínami, všemi makadly pomáhala sosáku dovnitř. A taky svýma osrstěnými nohama se zabořila do masa. Žilky na křídlech složených podél zadku se chvěly spíš rozkoší než ostražitě. Z toho, jak maso pod sosákem sálalo, bylo zřejmé, že ruce půjdou dál takhle tiše a nevýhružně, a že tedy lze zarýt sání ještě hloub do té šfavnatosti, která je z masa nejčerstvější, do lymfy. Mísila ji se svou slinou, žlutočerná a přičaplá, vnímající ten vzdálený třas jdoucího těla. Pohyb byl nezřetelný, přítomný jenom v té šfávě, napájel pachem vosí brvy a vlásky, avšak neburcoval. Jenom jednou bylo třeba vzlétnout..., když beztvará skvrna zamířila nad ránu a zabořila se do jdoucího těla. Blýsklo se přitom, protože na konci pušky, která tak tvrdě tělo popohnala, bylo plíškové kování, které chytilo slunce. A tělo poskočilo a vyheklo a dalo se do klusu, ruce na zádech a vosu nad těma rukama – visící ve vzduchu, vířící na jediném místě jako světelný bod. Ona, vyučená létat po loukách, zemi i kamenech, dovedla při nejmenším pohybu poodlétnout a viset nad svou kořistí a pronásledovat ji na kilometry daleko. Od nás dorazila např. až před Šťastný domov (čisté a levné ubytování v Chlumci) a teprv tam usedla na staré místo. Teď už žádný z okolních pohybů nebyl tak prudký jako ten

pažbou. Tělo se sice otáčelo a vzpínalo, ale o to víc vydávalo šfávy.

Až teprv benzin vosu zahnal. Smrad benzínu, když ho chrstli a když vzplanul. Vyhoupala se do koruny stromu, nad větev s hořícím tělem. Ale i odtud ji vyhnal kouř.

„Pane Hájek,“ řekl jeden bratr s očima odvrácenýma od řvoucího, za nohy visícího Amdase, „vždyť jste ho pověsil na strom republiky!“

„Tím líp,“ řekl prokurista a již se ohlížel po dalším Amdasovi.

Já pořád ještě seděl v okně, ale neměl jsem už ten samej odkrojek, nýbrž poslední jsem měl. Viděl jsem tatínka, jak běží domů a jak je bledý a jak mu Alice dává čichat salmiakový líh a jak on pořád: „Kdybys to viděla, Alice, kdybys to viděla!“

Chci se hned zeptat, co měla Alice vidět, otevřu ústa, abych dopolkl poslední sousto z posledního skrojku, sedí tam na něm zase ta vosu, já do ní kousnu a mně tak rychle puchne patro, že se už nemůžu dostat ke slovu.

X. NEVĚSTA

Rozplakal jsem se a Alice teď běhala mezi mnou a Edvínem, ale bála se víc o mne, protože si myslela, že bych se moh udusit, a tak mě nutila otevřít pusu, že bude pinzetou lovit žihadlo. Já však křičel, že tam žádný žihadlo nemůžu mít, protože mě bodla vosu, ne včela. Nerozuměli mi, už jsem moc huhňal. Edvín zapomenul na své trápení (buď jsem ho zburcoval, anebo to způsobil salmiak), chytil mě kolem ramen, nohy mi sevřel mezi kolena a držel mě, dokud Alice pátrala. Ale měl jsem pravdu,

„Rozšněruj mi ji.“

Zmatený jsem váhal.

„Prosím tě,“ řekl.

Poslechl jsem ho a on si oddychl, až to v něm zachrčelo. Složil se zpátky do polštářů. Upadl do nich. Nevěděl jsem si rady, co dál.

Něco mi poroučel, avšak tím chrčením.

„Pane Vostárek, slyšíte mě?“

Mělo to být zavolání, ale jenom jsem pípнул.

Tu on docela zřetelně pravil:

„Odmotej mě,“ a pokynul mi hlavou, abych mu pomohl nahoru. Jenže byl těžký a taky mi vadila moje křídla, a tak jsem ho spíš jen zachycoval a objímal.

Zalupal po vzduchu, až mu ramena vylítla vzhůru, a skoro se mi vysmekl; těsně vedle mých úst nastavoval svá té vlně, kterou chtěl vdechnout, rozvíral jí vstříc oči, až byly prostupné, a zčernalo mu v nich.

Ještě pootevřel ústa, jako kdyby se chystal k úsměvu, ten náznak mu ve tváři zkameněl.

Pouštěl jsem ho, ne, padal na mne a tlačil mne zpátky do polštářů, žluté penízky z mých křídel sdíral a ony se leskly na peřině.

Můj bože, potom tam vstoupila Mirena Klánová a řekla mi, že umřel.

Item: Klečeli jsme tam, já motýl, ona ta paní, a modlili se.

XII. CHOCHLAKOV

Také já dostal zápal plic, jak jsem utíkal z Tyršova domu do Čepína, avšak neumřel jsem jako pan Vostárek, nýbrž jsem se uzdravil, aby zatím zmizelo auto CH 434 + pivovar.

Přišli za Olinem tři úředníci a ptali se, kdo má účetní knihy fy VLAČIHA & KLÁN, varní knihy a jiný majetek. Jeden si sedl na Olinův kancelářský stůl a ptal se po sefju s rodinnými šperky. To si Olin zahákl malíčkem levý koutek úst, roztáhl ret až k zubu č. 7, blýskla se zlatá korunka, jediná v celém chrupu, a pravil:

„Tady! Vyndeš si to.“

A když viděl, že ten člověk dál sedí na jeho stole, řekl ještě: „Jestli vám to nevadí, milej s. (s. = soudruh, jak už jsem na to, s. Pavlendo, upozornil, tj. druh s jinými druhy, např. s těmi, co přišli za Olinem, aby čepínský pivovar patřil celému našemu národu), tak vy si teď dáváte prdel, co já chleba. Hybaj dolů!“

Ten soudruh slezl, nechal však ihned na vyhřátém místě přípis, v němž se s okamžitou platností zakazovalo vaření čepínského „z důvodu prosakování vody hřbitovní do pivovarské studně“. „Můj bože,“ polkl Ernin tatínek, když mu Olin přípis ukázal: „z tý vody se vaří už třiasedmdesát let a ten hřbitov je až v Chlumci. To nemyslej vážně!“

Avšak byl to konec čepínského piva.

Nevím přesně (vzhledem k nemoci, rubr. 8), který den se přestalo vařit, ale bylo to jistě v tom roce zjara.

Tehdy také, ráno na Štědrý den, si jiní úředníci přišli pro Oldřicha Vlačihu, odvedli ho do krajského vězení a hned mu tam pěští vyrazili tu zlatou korunku, co ji ukazoval jejich soudruhům.

Vyletěla mu z úst, ale že mu chtěli dát ještě mnoho dalších ran, byli tak zabrání, že si jí nepovšimli.

Olin ji viděl, jak letí, jak se kutálí pod kamenné umyvadlo v rohu vyslýcháreny a řekl si – jestli teď koupím pravej hák, hodím se tam a chňapnu po ní. Na tom záleží všecko.

Pravička toho s. referenta štěkla, Olin ji zachytil, hlavu zhoupnul dozadu, do mrtvého bodu, zůstal v něm chvilinku trčet a pak se kácel... mrtvě a co možná pravděpodobně, tj. tak nezřetelně na bok, aby mu pád byl věřen.

Korunka ležela na dlaň od jeho dlaně. A přece tu vzdálenost nebylo možné překonat. „Vůl,“ řekl si Olin, „nестrefil mě!“

Věděl, že ke zlatu musí být donesen jedinou ranou, věděl, že některý z těchto mužů (buď soudruh Dlab nebo soudruh Fafka) se jím musí do korunky strefit. Jak úder, tak směr musel však těm dvěma být vsugerován vhodným pózováním a předstíraným odmítáním právě těch nejžádoucnějších ran.

Soudruhu Pavlendo, to byl *způsob*, o němž mi Olin později (při krytí znovu objevené kočky) prohlásil, že umožňuje člověku (když pomíneme mdloby) *nečitit rány* a vidět sám sebe jako cosi třetího mezi já a oni.

Olin tvrdí, že je přestal vnímat a že u vědomí tohoto objevu se usmál. Ani s. Dlab, ani s. Fafka to nemohli spatřit, neboť v okamžiku, kdy se tak stalo, ležel Olin už na korunce, přikryl ji a ulovil, a z radosti nad tím se smál do svých rozčárovaných a visacích dásní.

Tento úsměv bych kvalifikoval jako *vnitřně vnější*, protože na rozdíl od pouze vnějších úsměvů, kdy je odusmíváno i určité množství energie druhým osobám, a na rozdíl od úsměvu vnitřního, kde všechno náleží jenom jedinému smáči, zde je plný venkovní výraz přítomen současně se svým naprostým utajením.

Olin měl tu korunku i na samotce. Myslel na ni, když se mu zdálo, že se zbláznil. Nahmatal ji a znovu např. začal vnímat čas. Svaly zármutku (podle zjištění O. Vlačihy má zármutek své vlastní svalstvo) se uvolnily a třeba-

že tu „pořád zůstával pocit, že civím z rakve“, nebylo to už do bezčasí. A tak nahmatal tu korunku a začal počítat v číselné soustavě (aby tu byla nějaká záruka měření), kde nejvyšším číslem byla šestka (v dotazníku označující „třídni-sociální původ“) a kde vynásobených 5 x 5 dávalo jedenačtyřicet. Trvalo osm měsíců, než se Olin vyučil natolik, že by v tom algoritmu mohl rozmlouvat i s velmi vzdělaným člověkem.

K rozpravě si ho však pozvali jenom soudci a oznámili mu, že v jejich algoritmu se těch osm měsíců rovná deseti letům, a Olin takřka ihned nato sestoupil pod zem, do uhelného dolu.

V dole žilo mnoho lidí, ale už jenom jediný kůň. Jmenoval se Hlavatej. Olin se jmenoval Smřfák. Dostal to jméno, protože zhubl. Ovšem i tak tlačil po kolejkách vozíky s uhlím. Řinčely svážnou, dole se sčítaly: 5 x 5 dávalo zase 25, a to bylo dobré.

Dobré byly také Hlavatého oči, vypouklé jako skarabeus.

Já jsem se probral z toho zápalu a koukám: je korunovace Alžběty II. za anglickou královnu.

Vezou ji v kočáru, mně se to líbí. Druhý film, ten hlavní, si však nepamatuji, protože zhaslo světlo. Vypnuli elektriku. V Chlumci, v Čepíně, všude. Byla úplná tma. Zeptal jsem se Alice:

„Kdybys byla královna, co bys udělala nejdřív?“

„Dala bych rozsvítit.“

„Proč se tak zhasíná?“

„Nemaj dost proudu.“

„Kdo?“

„Oni,“ odpověděla Alice, nahmátla mou ruku, vycházeli jsme ven. A já podle způsobu, kterým mi odpověděla, jsem v zásadě pochopil, že „oni“ jsou ti u všech vypínačů.

To nebylo zlé.

Olin si také svítí na cestu.

V dole však musí mít světlo každý. V den korunovace si např. Olin svůj kahan zavěsil do díry v pracovních hadrech. Rukama potřeboval zakrýt ránu na čele. Znova se uhodil o kopnu. Čelo už mu mokvá, jak je tu otloukáno. Sklonil hlavu a čekal, až bolest odezní. Mezitím tam vpředu poodpluly skarabeovské oči. Kůň vypjal krk, chřípí mu zrudlo a zvětšilo se.

Odfrlk a koleje začaly drnčet, rozduněla se zem.

U lanovky, kde stáli člověk & kůň, končila chodba, tj. nebylo místo, kam uskočit. Olin to přesto zkusil, item vysmekla se mu lampa a zhasla.

Tři naložené vozy, co se tam nahoře utrhy, jely za Olinem + Hlavatým tmou.

A to bylo zlé.

„Mami,“ řekl jsem Alici, když postavila jednu petrolejku na skříň před flanelem vyleštěná (Edvín!) jablka a druhou před zrcadlo, které mělo zdvojnásobit jas, „co bys udělala *potom*?“

„Kdy potom?“

„No, až by se rozsvítilo. Co bys nařídila?“

„Jako královna?“

„Ano.“

Ani moc nepřemýšlela.

„Vysvobodit Olina!“

Petrolejky hořely, jablka jako vždy vyrovnaná na skříni odrážela třpyt podobně jako to zrcadlo naproti, šípkové víno ve velké nakládačce zářilo jako kostelní lampa s věčným světlem.

A bylo to fajn.

Vozy se totiž zastavily. První se pět metrů před Olinem zakymácel, vylít z kolejnice a prásknul sebou o stěnu. Další dva už se rozbily o něj. Z uhlí, kamene, železa a dřeva byl najednou val. Ucpalo to chodbu.

Olin viděl, že bude živ, zároveň cítil teplo koňského těla. Tím tělem šhubalo srdce.

To bylo taky fajn.

Odtud dál ta zlatá korunka putovala. Dala se třeba Němci Polifka, Sudetákovi, který tu byl kočím podzemního koně. Neříkal mu však Hlavatej, nýbrž RAPP. Z radosti, že kůň žije, přinesl druhý den Olinovi kus chleba se slaninou. Olin vytáhl zlato, aby zaplatil za ty věci. Němec ale řekl: „Taky sem cejtyla, jak mému kůň srce bít.“

Nechtěl nic a vyprávěl Olinovi o svém dřívějším Rappovi. Jel na něm k poli, kde stála sekačka přikrytá plachtou. Rapp se jí lekl a srdce se mu rozbušilo, že to vnímal i jezdec. Nebo si povídali o rejtarech, kteří totéž cítili před útokem. Při té řeči vstrčil Olin Němci zlatou korunku tajně do kapsy (tj. korunoval *jeho* srdce, které milovalo Rappa alias Hlavatého silným lpěním. Anebo říkám blbost?). Němec vyfáral (nebyl tu vězněm, jen za trest nemohl sehnat jinou práci) a příště přinesl buchtu, v které bylo zapečené zelí... a v zelí i ta korunka, od nynějška putovní.

Díval jsem se za Edvínem. Vzal petrolejku ze skříně, a že byla sobota, šel zabít králíka, přímého potomka té ramlice hlazené za střelby, abychom měli maso. Králík je fajn. Žere jen trávu nebo pejř nebo co zbyde z brambor. Maso přijde levně a ještě zůstává kožka. Kolem nás jede na kole Bohouš a volá: „Kůůůže,“ první slabiku dlouze houká a druhou usekne, ustrělí ji. Nesu mu nějakou

kůži, musí být vyschlá, abych měl korunu na mejdlíčko. Podle těch králíků je pořád ještě válka. Edvín sliboval, že je dá pryč, až to skončí, ale jíme je pořád. Buď je z nich sekaná nebo železná polévka nebo jsou na paprice anebo pečení jenom tak. Ale to já nemám rád, když mají ještě svůj tvar jako zaživa. Dívám se na Edvína, jak si svítí na králičí smrt. Lampu si postavil na stříšku králíkárny, na větev švestky zaháknul dva háčky, sotva je tam dal, ten králík, který je na řadě, začne hned pištět. Jak to pozná, s. Pavlendo, to mi vysvětlete? Já zavřu oči, Alice řekne – co se má zabít, ať se zabije. Otevřu oči a králík už visí za zadní do půlky stažený, jako kdyby sundával Edvín kalhoty. Nahoře se to leskne, lampa na to svítí, tatínek má hbité ruce.

Špitnu: „Mami, kdybys byla královnou, co bych byl já?“

Usměje se: „Princ.“

„A to bych musel jíst králíky?“

„Ne,“ řekne, „jako princ by sis moh vybrat.“

Potom Olin vstoupí do stáje a vidí: Hlavatej tam leží. Natažený, oči pokorné a teskno v nich. Olin ho prosí, aby vstal. Ale kůň se zdvihne nanejvýš do kleku. Přejde i Polifka, přemlouvá toho koně, drbe ho na šíji, kůň natahuje hlavu a lape tlamou, jako kdyby čistil jiného koně, jako kdyby tady byli ještě ti dřívější tahouni.

„Dojdu pro štajgra,“ řekne Němec. Ale odchází pod tou záminkou navždycky. Zlatou korunku u sebe; nestáčil ji už vrátit.

V bandasce před Olinem je čaj s trochou rumu.

Pozn. o tom Hlavatým.

Aby si co nejvíce představil cválání, museli s ním vyfárat a on ještě chvílku žil. Tolik se zaradoval, že s ním vyšli

za bílého dne na dvůr; kopyty začal bušit o zem. Čelo zdvihl, taky otlučené o kopny jako to Olinovo, zadíval se ke kancelářím, kde seděl bachař na lavici a srkal polívku z jídelní mísy, nebe bylo červnové, směrem k horám hustý kouř, vysoký a stoupající z komínu nad strojovnou. Hlavatej zařehal, rozběhl se, tj. zapotácel se, veselý a hříběcí i v tomto potáčení, jako kdyby běžel slézovou loukou a pod nohama se mu pletl hospodářův pes a chlapec, syn hospodářův, a jako kdyby ta bolest v nohách byla od trnů. Stačí ukázat kopyto chlapci a všecko zas bude dobré.

Je tady také řezník a říká, aby mu koně naložili do přistaveného auta městských jatek.

Olin si lokne z té bandasky. Ještě jednou a ještě jednou. A že je pořád hladový, hned se opije. I jeho odvezou pryč, za týden po tom koni. Tábor se ruší. Přejedou zabílené autobusy. Napěchován těsně k oknu dívá se Olin kosočtvercem neboli kundou vydrápanou nehtem na všechny křižovatky. Když autobus potřeťí odbočí na západ, je jasné, že jedou do Krušných hor. Řekne to ostatním.

„Tam už je v srpnu cejtít mráz,“ odpoví někdo.

Ale první, co *ucítiti*, byla střelba. Stáli v řadě a z věží typu Mír a Družba (tak se úředně nazývaly) stříleli strážní jen tak. Přesněji, aby se střelba *dala cítit*, nebo aby se dopředu o ničem nemohlo pochybovat.

A možná že to byla i čestná salva pro Chochlakova, inženýra lidských duší, Trifona Fjodoroviče. Toho tlustého obra s hlasem, který mu někdy vynechával a měnil se v sípot.

„*Krú-gom*,“ špitl bachařovi vedle, sám nikdy nastoupeným vězňům nevelel. A bachař zařval: „Čelém, vzad!“

Řady se otočily.

Trifon Fjodorovič si je prohlížel. Hlavně záda, klenutí. Měl jakousi svoji metodu, aniž bylo jasné, čím je zdůvodněna. Kdo se mu zalíbil v té pozici, kráčeli potom husím pochodem přímo k inženýrovi. On si každého prohlížel, svaly každému prohmatával, pleť, vzhled i výzor oka. A ovšem zuby. Kdo ještě měli v ústech nějaké zlato, odbočovali vlevo.

Ti už vyplombovaní odbočovali doprava. Mohli do práce rovnou, beze všech průtahů.

Mezi nimi se Chochlakovovi líbil i Olin. Nez bavil se své vyzáblostí, ale zešlachovatě, přestal být smrták. Inženýr ohmatával masité snopce jeho pažního svalstva, usmíval se a sliboval strýčkovi, že ho pošle na zvlášť zajímavou práci. „Kurť *búděš*,“ sliboval mu a zároveň mu pokynul otevřít ústa. Když se v nich nic neblýskalo, přidal ještě: „*Kúšat budúš*,“ a zatímco závěrečným gestem Olina vykazoval mezi vyplombované, zažertoval s ním, pohrozil mu otcovsky svým tlustým prstem a odepřel mu pohlavní styk, tj. přesně řekl: „*No ně jebát. Jebát vos-presčájetsa.*“ A strašně se smál a bachaři se také smáli, ačkoli ten vtip už tolikrát, tolikrát slyšeli.

Item: i ten Vlačiha se zasmál.

Co do druhu byl jeho úsměv zase ten vnitřně-vnější.

XIII. JAZYKOVÉ ZNALOSTI

Hlavatýmu u Hospodina (nad jatkami)!

Hlavatej, který se paseš na rozhledně, v té veliké slézové růži nad jatkami, kam po své smrti odcházejí jatečná zvířata, podívej se na toho Olina, mého strýce: nové holin-

ky mu nazouvají, a přece už napřed do nich nadělali díry, aby měl nohy pořád v mokru, rybářský klobouk mu nasazují, ale harpuna míří na Olina, oni ho prohodí tím kovem, on se potápí mezi rudu a vodu, doprostřed *tj-údy-ú*, pípání detektorů. Vyslyš jejich hlásky *tj-údy-ú*! Ať Olinovi nad hlavou vypučí podběl, který by vyrazil na tvém hrobě, kdybys měl hrob. Ptáci nahoře, *tj-údy-ú*, veverka a srny si přivoní k Olinovu srdci a nesou mi zprávu, že je živ.

S. Pavlendovi (z fy Granit)

A to je pravda, že tento Olin byl vězněn (rubrika 28), a to je pravda, že ho miluji.

Ale vy se mě ve třináctce ptáte na moje znalosti jazyků. Stručně: ačkoli číslo té rubriky je 13, nepovažují to za neštěstí. I podle Olina je třináctka jen obyčejné prvočíslo v jedné z *možných* číselných soustav. Nanejvýš bych s vámi souhlasil, že ji lze pokládat za obtížnou. V jejím poli jde opravdu všechno hůř, s větším vynaložením sil. Proto se u ní nebudu zbytečně zdržovat. Co se mých jazykových znalostí týká: umím česky, tj. tímto jazykem.

A pak ovšem i těmi, v nichž jsem Chrysostom, neboť co Olinovi vyrazili zuby, je všechno zlato nyní v mých ústech. Řeknu třeba: Skálo, otevři se, vydej mi Olina, a ona se otevírá a Olin vychází.

XIV. LIBOSAD 02

Ale ještě než vyšel, dokonce ještě když jsem ležel se zápallem plic, prosila za Olina Alice. Šla až k Bonkovi, on byl totiž mocný.